

TÜRKİYE'DE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNDE VE MESLEK YAŞAMLARINDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

PROBLEMS ENCOUNTERED BY PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES AND THEIR PROFESSIONAL LIFE IN TURKEY

¹Meriç ERASLAN*, ²Burhanettin HACICAFEROĞLU

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Burdur, Türkiye

²Antalya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Antalya, Türkiye

* e-mail: mericeraslan@hotmail.com

ÖZET

Yapılan bu araştırmada, Türkiye'de ilköğretim ve liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada literatürde sıklıkla kullanılan derleme çalışma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak konu ile ilgili olarak Türkiye'de yayınlanmış olan özgün makale ve lisansüstü tezler ulaşılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucu Türkiye'de konuya ilişkin çalışmaların büyük bir bölümünün lisansüstü tezlerden oluştuğu belirlenmiş, bu konuda yapılan özgün makalelerin oldukça sınırlı sayıda oldukları gözlenmiştir. Konuya ilişkin olarak yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiği zaman, Türkiye'de beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında ve beden eğitimi derslerinde karşılaştıkları sorunların başında beden eğitimi dersinde kullanılan spor ekipmanlarının yetersiz olması, ebeveynlerin beden eğitimi öğretmenleri ile iletişim kuramaması, ebeveynlerin beden eğitimi dersini önemsememesi, sınıf geçmenin kolay olması nedeniyle öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düşük olması, ebeveynlerin çocukları için spor etkinliklerine katılımlarını gereksiz görmeleri, diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi derslerine yeterince önem vermemeleri, okul yöneticilerinin seçmeli ders olarak beden eğitimi dersini fazla önemsememeleri, ilkökul 1. 2. ve 3. Sınıflarda beden eğitimi derslerine branş hocalarının girmemesi, spor tesislerinin, salonlarının ve soyunma odalarının yetersiz olması, öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle ders planlarının ve uygulamasının sağlıklı yapılamaması, zümre çalışmalarının işlevsel olmaması, öğrencilerin geçer not almanın kolay olması, dershaneye gitmeleri veya sınavlara hazırlanmaları nedeniyle beden eğitimi dersine önem vermemelerinin geldiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmenliği, mesleki sorunlar

ABSTRACT

This research aims to evaluate the problems encountered by physical education teachers in physical education classes and their professional life in Turkey. Method of researching was compilation, which is being used widely in research literature. In this context, authentic articles and post-graduate theses on this subject have been evaluated first. As a result of the literature research conducted, it has been understood that most of the studies on this field were post-graduate thesis papers and there were a limited number of authentic articles on the subject. As a result of this research, it has been understood that among other problems encountered by physical education teachers in physical education classes, having inadequate/insufficient equipment for sports, parents not being able to communicate with physical education teachers, low level of interest shown by parents to physical education classes, low level of interest shown by students due to easy pass/fail regulations, parent considering children attendance to physical education events are unnecessary, other branch teachers not caring about physical education courses of children, school administration not caring about physical education courses of children, physical education classes in first, second and third grade not being administered by physical education teachers, insufficient/inadequate sports facilities and dressing rooms, unproductive application of course plans due to high number of students in classes, unproductive departmental works, easy pass/fail regulations, students not paying enough attention to physical education classes due to spending time in private courses for the preparation process to central placement exams were the major problems.

Keywords: Physical education, physical education tutorage, professional problems

JEL CODES: L83, I2, I20

GİRİŞ

İnsan organizmasının bütünlüğünü bozmadan dengeli bir biçimde gelişmesini sağlayan, bireyin bedensel, ruhsal ve fikren gelişmesini destekleyen, kişiyi yaşadığı topluma ve kendisine yararlı bir fert olarak yetiştirmeyi amaçlayan fiziksel etkinlikler bütünü “beden eğitimi” olarak tanımlanmaktadır (Açak, 2006). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi modern eğitim sistemi içerisinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve ahlaki yönden gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Göktaş & Özmaden, 2012). Bu nedenle beden eğitimi ve spor dersi eğitim sistemi içerisinde büyük bir öneme sahiptir (Ulucan, Türkçapar & Cihan, 2012). Genel eğitimin bir tamamlayıcısı olan beden eğitimi derslerinin genel amaçlarına ulaşabilmesi için ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi derslerinin verimli geçmesi gerekmektedir (Yüzüak, 2006).

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin ders müfredatlarına girmesi, diğer bir ifade ile okullarda beden eğitimi derslerinin işlenmeye başlaması 18. yüzyılda gerçekleşmiştir. Bu dönemden itibaren okullarda beden eğitimi derslerinde bazı değişimler ve gelişmeler meydana gelmiştir (Çöndü, 2004). Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim kurumlarında “kesintisiz ve zorunlu eğitim” faaliyetleri, beden eğitimi derslerinin de kesintisiz eğitim içinde yer alması gerektiğini ortaya koymaktadır. İlköğretim döneminde bulunan çocuklara yönelik beden eğitimi ve spor dersleri sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlkokulda verilen beden eğitimi derslerinde çocuklar vücutlarının parçalarını kullanmayı, önemli hareket örneklerini ayırt etmeyi ve mekanik prensipleri öğrenmeyi, kurallara göre davranmayı, denge ve zamanı, alanı kullanma gibi deneyimleri kazanmaktadırlar. İlkokulda amacına uygun bir biçimde yürütülen beden eğitimi dersleri öğrencilerin ortaokul da kazanmaları gereken hareket becerilerinin de temelini oluşturmaktadır (Eken, 2008).

Öğretmenlerin meslek hayatlarında birçok alanda stres ve problem ile karşılaştıkları bilinmektedir (Göktaş & Özmaden, 2012). Beden eğitimi öğretmenleri de mesleki yaşamlarında görevlerine ilişkin birçok sorun ile karşılaşmaktadır. Özellikle beden eğitimi derslerinin yürütülme sürecinde ortaya çıkan problemler okul yönetimleri ve öğrencilerin yanında en fazla beden eğitimi öğretmenlerine bazı sorunlar çıkarmaktadır. Bunun temelinde beden eğitimi öğretmenlerinin dersin yürütülmesinden birinci derece sorumlu olması yatmaktadır. Bu durum, beden eğitimi dersine yönelik sorunların en aza indirilmesinde en büyük sorumluluğun beden eğitimi öğretmenlerine düştüğünü göstermektedir. Bu noktada beden eğitimi derslerinin verimli geçmesi ve iyi bir öğrenme ortamı oluşturulması için öncelikli olarak beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi oldukça önemlidir. Çünkü beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarının iyi bilinmesi beden eğitimi dersine ilişkin sorunların çözümünde yol gösterici olacaktır (Demirhan ve ark., 2014). Bu kapsamda yapılan bu çalışmada Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların ilgili literatür ışığında değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Türkiye’de beden eğitimi dersinin hem genel hem de özel amaçları bulunmaktadır. Beden eğitimi derslerinin genel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Atatürk’ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spora ilişkin sözlerini açıklayabilme,
- Kas ve organ sistemlerini en iyi düzeyde geliştirebilme,
- Eklem, sinir ve koordinasyon gelişimi sağlama,
- Postürün sağlıklı olmasını sağlama (iyi bir duruş alışkanlığı kazandırma),

- Ritim ve müzik eşliğinde hareket becerisi sergileme alışkanlığı kazandırma,
- Halk oyunları ile ilgili bilgi ve beceriler edinme, bunun yanında halkoyunları konusunda öğrencilerin ilgilerini arttırma,
- Kurtuluş günleri ile milli bayramların önemini ve anlamını kavrama, törenlere katılma isteklerini arttırma,
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sağlık üzerindeki yararlarını kavratarak öğrencilerin serbest zamanlarında spor etkinliklerine yönelme isteklerini arttırma,
- Öğrencilerin ilk yardım ve temel sağlık kuralları ile ilgili olarak bilgi, tavır, beceri ve görüşlerini geliştirme,
- Öğrencilerin açık havada güneşten yararlanmalarını ve tabiatı sevmelerini sağlama,
- Öğrencilerin işbirliği yaparak çalışma ve birlikte hareket etme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunma,
- Öğrencilerde görev alma ve sorumluluk becerilerini geliştirme, liderlik yapma ve lidere uyma alışkanlıkları kazanmalarını sağlama,
- Öğrencilerin hızlı karar verebilme ve kendine güven duyma becerilerini geliştirme,
- Öğrencilerin dostça oynama, takdir etme, yarışma kazanma, mağlubiyeti kabullenme, haksızlık veya hileye karşı gelebilme duygularını geliştirme,
- Öğrencilerin demokratik toplum hayatına ilişkin yaşam felsefesini kavramalarına katkı sağlama,
- Öğrencilerin devlet kaynaklarını etkili bir biçimde kullanma ve koruma bilinçlerini arttırma (Açak, 2006; Çöndü, 2004).

Beden eğitimi derslerinin öğrenciler açısından özel amaçları şu şekilde sıralanmaktadır;

- Çocukları fiziksel açıdan geliştirme, fizyolojik fonksiyon ve kapasitelerinin üst seviyeye çıkmasına katkı sağlama,
- Sağlıklı bir yaşama sahip olabilmek için öğrencilere sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırma,
- Çocukların motor becerilerini geliştirmek ve çocukların günlük yaşantılarında fiziksel aktiviteye katılma güdülerini geliştirme,
- Öğrencilerin doğru fiziksel hareketler yapmalarına ve postural yapılarının düzgün olmasına katkı sağlama,
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemini kavramalarına destek olma,
- Öğrencilerin yeni bedensel hareketler öğrenmelerine katkı sağlama, uygulanan hareket becerilerini anlamlandırma becerilerini geliştirme,
- Öğrencilerin bireysel olarak yapıcılık, hayal gücü ve yaratıcılık düzeylerini geliştirme,
- Öğrencilerin hayatları boyunca zevk alarak yapabilecekleri fiziksel etkinliklere katılım alışkanlıklarını geliştirme,
- Öğrencilerin yaşadıkları sosyal çevreye uyum sağlama becerilerini geliştirme, bunun yanında öğrencilerin istenilen sosyal becerilerinin gelişmesine katkı sağlama,
- Öğrencilerin grup ve takım çalışmaları ile işbirliği duygularının gelişmesine destek olma,
- Öğrencilerin sorumluluğunu bile kişiler olarak yetişmelerine katkı sağlama,
- Öğrencilerin duygusal, ahlaki ve estetik açıdan gelişimlerini destekleme,
- Öğrencilerin bedensel etkinlikler esnasında bilinçli hareket etmelerini sağlama ve öğrencilerin özgüven duygularının gelişimini destekleme,
- Öğrencilerin otoriteye saygı duymalarını, kurallara uymalarını ve değişen kuralları doğal karşılamalarını sağlama,

- Öğrencilerin grup çalışmalarında başkalarının da varlığını kabul etmelerini sağlama, böylelikle öğrencilerin başkalarına karşı saygılı ve hoşgörülü yaklaşma becerilerini geliştirme,
- Öğrencilerin hem güçlü hem de zayıf yönlerini fark etmelerini, bunun yanında öğrencilerin sınırlılıklarını bilmelerini sağlama,
- Öğrencilere demokratik bir ortamda oyun oynayarak yenme ve yenilme duygularını öğretme,
- Öğrencilere serbest zamanlarını verimli geçirme alışkanlığı kazandırma (Nebioğlu, 2006).

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları

Beden eğitimi derslerinin mevcut ders müfredatı içerisinde birçok sorunu bulunmakta olup, diğer derslerde olduğu gibi beden eğitimi derslerinin sorunları da Milli Eğitim Şura'larında sürekli görüşülmektedir. Milli Eğitim Şura'larında alınan kararlar genellikle tavsiye niteliği taşıdığı için sorunların çözümüne yönelik yaptırım gücü zayıftır (Gümüştül & Göral, 2014). Literatürde beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar şeklinde ele alındığı görülmektedir. Bunun yanında yapılan araştırmalarda öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar karşısında verdikleri tepkilerin genel olarak cinsiyetlerine (Göktaş, Özmaden & Yetim, 2011) ve okulların fiziksel şartlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Aydoğan, 2011). Literatürde konuya ilişkin olarak yapılan araştırmaları aşağıda sıralanmıştır.

Demirhan ve ark., (2014) tarafından yapılan araştırmada ortalama 8 yıllık mesleki kıdeme sahip olan ortaokul ve lise beden eğitimi öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki problemlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilköğretim ve lise öğrencilerinin en fazla karşılaştıkları mesleki problemlerin başında okul yönetimindekilerin beden eğitimi dersini önemsiz görmeleri, velilerin derse karşı ilgisiz olmaları, öğretmenlerin özlük hakları konusunda bilgi sahibi olmamaları, müfettişlerin dersi değerlendirecek nitelikte olmamaları, öğrencilerin derse uygun kıyafet getirmemeleri, tesis ve araç-gereç yetersizliği, ders süresinin kısalığı, öğrenci sayısının fazlalığından dolayı ders planlama-yürütme-değerlendirme süreçlerinin tam yapılamaması, kız öğrencilerin derse karşı ilgisiz olmaları, öğrencilerin dershaneye gitmelerinden dolayı ders dışı etkinliklerin yapılamaması ve zümre çalışmalarının işlevsel olmaması gibi problemlerin geldiği tespit edilmiştir.

Ulucan, Türkçapar & Cihan (2012) tarafından yapılan araştırmada Kırşehir ilinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimi, okulun fiziki şartları, öğrenciler ve öğrenci velileri ile ilgili yaşadıkları mesleki sorunların orta düzey olduğu belirlenmiştir.

Taymaz (2011) tarafından yapılan araştırmada Antalya ilinde bulunan devlet okulları ile özel okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların başında hem ebeveynlerin hem de öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersinin SBS'yi (Seviye Belirleme Sınavını) olumsuz etkileyebileceğini düşünmelerinin, 1.2. ve 3. sınıflardaki beden eğitimi derslerine branş öğretmenlerinin girmemesinin, öğrenci velilerinin beden eğitimi ve sporun insan gelişimi üzerindeki olumlu etkilerinin farkında olmamasının, bunun yanında okullarda beden eğitimi dersi için spor salonu bulunmamasının geldiği tespit

edilmiştir.

Çınar (2011) tarafından yapılan araştırmada Sivas il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların başında derslerde kullanılacak tesis yetersizliğinin geldiği tespit edilmiş, diğer mesleki sorunların öğretmenler tarafından fazla önemsenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Hoşkilimci (2011) tarafından yapılan araştırmada devlet okulları ile özel okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının incelenmesi amaçlanmış, araştırmada öğretmenlerin en fazla karşılaştıkları sorunların başında spor salonu ve soyunma odası yetersizliğinin geldiği tespit edilmiştir.

Oğul (2010) tarafından yapılan araştırmada Balıkesir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, derse katılan öğrencilerden kaynaklanan sorunların başında öğrencilerin sınav kaygısı (SBS, LYS, YGS) nedeniyle beden eğitimi dersini önemsememelerinin geldiği tespit edilmiştir. Öğrenci velilerinden kaynaklanan sorunların başında velilerin beden eğitimi dersinin önemi konusunda yeterli bilince sahip olmamalarının, çocuklarının sosyal ve kültürel etkinliklere katılımlarını önemsiz görmelerinin, beden eğitimi öğretmenleri ile iletişim kurma konusunda sorun yaşamalarının geldiği belirlenmiştir. Öğretmen görüşlerine göre milli eğitimden kaynaklanan sorunların başında beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz olmasının, derslerdeki ünitelerin spor salonu olmayan okullara uygun olmamasının ve yeterli sayıda beden eğitimi öğretmeni ataması yapılmamasının geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında beden eğitimi öğretmeni görüşlerine göre okul yönetiminden kaynaklanan sorunların başında okul yönetimlerinin seçmeli ders olarak beden eğitimi derslerini arka planda tutmalarının geldiği belirlenmiştir.

Erhan (2009) tarafından yapılan araştırmada, Doğu Anadolu bölgesinde bulunan okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki açıdan karşılaştıkları en önemli sorunların başında spor malzemesi yetersizliği, spor salonu ve soyunma odası yetersizliklerinin geldiği tespit edilmiştir. Spor salon, tesis, soyunma odası ve spor malzemesi bulunan okullarda ise söz konusu unsurların nitelik ve nicelik olarak yetersiz olduğu bulunmuştur. Bölgede özellikle kışların çok soğuk geçmesi nedeniyle kış dönemlerinde beden eğitimi derslerinin işlenmesinde ciddi sorunlar olduğu belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları diğer sorunların başında yönetici, diğer branş öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin derse yönelik ilgilerinin yetersiz olmasının geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2008) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşantılarında karşılaştıkları sorunların başında derslerin işlenebileceği fiziksel ortamların yetersizliğinin geldiği tespit edilmiştir. Özellikle spor salonunun birçok okulda bulunmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders dışı spor etkinliklerinin yürütülme süreçlerinde de salon ve tesis yetersizliğinden şikâyetçi oldukları bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki anlamda karşılaştıkları diğer sorunların yönetici ilgisizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kul (2008) tarafından yapılan araştırmada Sakarya ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunlar incelenmiştir. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında önemli sorun olarak gördükleri konuların başında spor salonu ve tesis yetersizliği, haftalık ders saatinin yetersiz olması, öğrencilerin beden eğitimi dersinde öğrendikleri becerileri uygulayabilecekleri alan olmaması, beden eğitimi dersinde

kullanılan spor ekipmanlarının yetersiz olması, ebeveynlerin beden eğitimi öğretmenleri ile iletişim kuramaması, sınıf geçmenin kolay olması nedeniyle öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düşük olması, ebeveynlerin çocukları için spor etkinliklerine katılımlarını gereksiz görmeleri ve diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi derslerine yeterince önem vermemelerinin geldiği tespit edilmiştir. Söz konusu sorunların dışında beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları diğer problemleri fazla önemsemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Atasoy (2008) tarafından yapılan araştırmada Kırşehir il merkezinde ile ilçelerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında ve beden eğitimi ders uygulamalarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin en sık karşılaştıkları sorunların başında sırasıyla saha ve tesis yetersizliği, okul spor koluna ait malzemelerin yetersizliği, öğretmen ders ücretlerinin yetersizliği, öğrenci verilerinin çocuklarını spor faaliyetlerine katılmaları konusunda yetersiz teşvik etmeleri ve okul idaresi ile yaşanan ilişki sorunlarının geldiği tespit edilmiştir.

Yaşar (2008) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Adana ili merkez Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görevli 100 beden eğitimi öğretmeni ile ortaöğretim kurumlarında görevli 50 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların başında sırasıyla saha ve tesis yetersizliği, ders saatlerinin yetersiz olması, sınıfların çok kalabalık olması ve araç-gereç sıkıntısının geldiği tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı spor etkinliklerinde karşılaştıkları problemlerin başında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen yarış ödeneklerinin düşük olması, ders dışı spor etkinliklerine ödenen ders ücretinin düşük olması ve ders dışı spor etkinliklerinin yoğun olması, bu nedenle öğretmenler açısından yorucu olmasının geldiği belirlenmiştir. Aynı araştırmada öğretmenlerin öğrenci velileri ile yaşadıkları en önemli sorunun spor paraları toplanırken öğrenci velileri ile anlaşmazlıklar yaşanması olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keske (2007) tarafından yapılan araştırmada Gaziantep ilinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin derslerde kullandıkları anlatım yöntemlerinde karşılaştıkları sorunlar ele alınmıştır. Öğretmenlerin derslerde kullandıkları anlatım yöntemlerinde karşılaştıkları sorunların başında anlatımın daha etkili olabilmesi için yeterli malzeme bulunmaması, öğrencilerin kolayca dikkatlerinin dağılması, öğrencilerin iletişim düzeylerinin eksik olması veya ders esnasında öğrencilerin pasif olması gibi sorunların geldiği tespit edilmiştir. Yıldız (2012) tarafından yapılan benzer bir çalışmada tesis, malzeme ve ders saati yetersizliklerinin beden eğitimi öğretmenlerinin derslerde kullandıkları öğretim yöntemlerinde karşılaştıkları en önemli eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydoğan (2006) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, okul yönetimi ile olan sorunların, öğrencilerden kaynaklı sorunların, okulların fiziki yapılarından kaynaklanan sorunların ve alınan eğitim yönünden karşılaşılan sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada erkek öğretmenler ile kıyaslandığı zaman kadın öğretmenlerin okul yönetimleri ile daha fazla sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde öğrenciler ve öğrenci aileleri ile karşılaşılan sorunların kadın öğretmenlerde daha sık görüldüğü bulunmuştur. Öğretmenlerde strese neden olan unsurların da kadın öğretmenlerde daha sık görüldüğü belirlenmiş, öğretmenlerin mesleki açıdan karşılaştıkları sorunların başında okulların fiziki şartlarından kaynaklanan

sorunların geldiği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların çeşitlilik gösterdiği görülmekle beraber, beden eğitimi öğretmenlerinin bazı ortak mesleki sorunları olduğu söylenebilir. Özellikle beden eğitimi dersleri için tesis, spor salonu, spor malzemesi ve ekipmanları eksikliği gibi sorunların her araştırmada öne çıkan problemler olduğu görülmektedir. Bunun yanında, yapılan bazı araştırmalarda spor tesis ve malzeme yetersizliği nedeniyle beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerini etkili bir biçimde kullanamadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Beden eğitimi ders müfredatında yer alan konular değerlendirildiği zaman, spor tesis, salon ve malzeme yetersizliğinin ders verimini anlamlı düzeyde azaltacağı aşikârdır. Bu nedenle ülkemizde beden eğitimi öğretmenlerinin önemli bir sorunu olan ve ders müfredatının etkili bir biçimde uygulanmasına engel olan spor tesis ve malzeme eksikliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlere gereksinim vardır. Bu kapsamda devletin her okula spor malzemesi desteği sağlama, okul bahçelerinde bulunan spor araçlarını koruma ve sayısını artırma (basketbol potası, futbol kalesi, voleybol filesi vb.) gibi önlemler alması faydalı olabilir. Bunun yanında her okula olmasa da birden fazla okulun ortak kullanabileceği spor salonları yapılması, özellikle takım sporlarına yönelik derslerin daha verimli işlenmesine katkı sağlayacaktır. Derslerin spor salonlarında işlenmesi özellikle kış mevsiminde derslerin kapalı ortamda işlenebilmesine olanak sağlayacağı için ders müfredatının kış dönemlerinde aksamasını da ortadan kaldıracaktır.

Literatürde yer alan araştırma bulgularına göre, Türkiye’de beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz olması öğretmenler tarafından sıklıkla dile getirilen bir problem olarak görülmektedir. Beden eğitimi ders saatlerinin az olması hem müfredatta yer alan konuların yetişmesi hem de öğrencilerin dersten elde edecekleri verimin azalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle milli eğitim tarafından beden eğitimi ders saatlerinin artırılmasına yönelik önlemler alınabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında karşılaştıklarının en önemli sorunlardan birisi de şüphesiz ücret konusudur. Literatürde yer alan araştırma bulgularının da bu görüşü desteklediği görülmektedir. Yapılan literatür taramasında özellikle ders dışı spor etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları ders ücretlerinden memnun olmadıkları tespit edilmiştir. Alınan ücretin iş doyumunu ve çalışma motivasyonu üzerinde önemli bir belirleyici olduğu göz önünde bulundurulduğu zaman, aldıkları ücretten memnun olmayan beden eğitimi öğretmenlerinin hem beden eğitimi derslerinde hem de ders dışı spor etkinliklerindeki görevlerinde düşük performans sergilemeleri muhtemel bir sonuçtur. Bu nedenle beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki açıdan daha verimli olmaları için ücret düzeylerinin artırılmasına, ders dışı spor etkinliklerinde alınan ücretlerin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılabilir.

Literatürde yer alan araştırma bulgularına göre, öğrenci velilerinin ve okul yönetimlerinin beden eğitimi derslerini yeterli düzeyde önemsemedikleri, bunun yanında diğer branş öğretmenlerinin de beden eğitimi derslerini gereksiz bir ders olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında okul yöneticilerinin, diğer branş öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin yararları hakkındaki farkındalık düzeylerinin düşük olmasının etki olduğu düşünülebilir. Bu kapsamda okul yöneticilerinin ve diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin önemi ve amaçları konusunda bilinçlendirilmelerine yönelik hizmet içi eğitimler verilmesinin faydalı olacağı söylenebilir.

Yapılan çalışmalarda öğrencilerin beden eğitimi derslerini yeterli düzeyde önemsemedikleri, bunun temelinde eğitim kademesinin sonunda girecekleri sınavları düşünmelerinin etkili

olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında beden eğitimi öğretmenleri tarafından diğer derslerle kıyaslandığı zaman beden eğitimi derslerinden geçer not almanın daha kolay olmasının öğrencilerin derse olan ilgileri azalttığı ifade edilmiştir. Bu noktada öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan ilgilerinin artırılması için sportif becerileri iyi olan yetenekli öğrencilere lise ve üniversiteye giriş sınavlarında ayrıcalık tanınması ve ek puan verilmesi gibi önlemler alınabilir.

Yukarıda yer alan sorunlara ek olarak, yapılan bazı araştırmalarda beden eğitimi öğretmenlerinin sınıfların kalabalık olmasından dolayı rahat ders işleyemedikleri tespit edilmiştir. Müfredat içerisinde yer alan derslerin büyük bir bölümü teorik olduğu için eğitim hayatı içerisinde gerekli düzen ve disiplin sağlandığı sürece birçok dersin kalabalık sınıfta anlatılması öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyebilir. Ancak beden eğitimi derslerinin büyük bir bölümü uygulamalı eğitim faaliyetlerinden oluştuğu için öğretmenlerin kalabalık bir sınıfta tüm öğrencilerle bizzat ilgilenmesi güç olacaktır. Ders saatlerinin azlığı ve malzeme yetersizliği gibi olumsuzluklarda kalabalık sınıflarda beden eğitimi derslerinin verimli geçmesini engellemektedir. Bu noktada özellikle beden eğitimi derslerinde haftalık ders saatlerinin artırılmasının ve kalabalık sınıfların gruplara ayrılarak beden eğitimi derslerine dâhil edilmelerinin beden eğitimi dersinden elde edilecek verimi arttıracığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Açak, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenin el kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Atasoy, M. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması ve çözüm önerileri (Kırşehir ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydoğan, H. (2006). *Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar (Trabzon ili uygulaması)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydoğan, H. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin, meslekte karşılaştıkları problemlerinin, aldıkları eğitim yönünden, okul ve fiziki şartlar çerçevesinde, strese neden olma boyutunun demografik özellikleri açısından incelenmesi. *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 1-8.
- Çelik, A. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin okul içi ve okul dışı faaliyetlerde karşılaştıkları sorunların incelenmesi (Trabzon ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çınar, H. (2011). *Sivas il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı egzersiz çalışmalarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas.
- Çöndü, A. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., & Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 57-68.
- Eken, D. (2008). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersi hakkındaki düşünceleri ve beklentileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Erhan, S. E. (2009). *Doğu Anadolu bölgesi il merkezlerinde beden eğitimi dersinin işlenebilirliği, beden eğitimi öğretmenlerinin sorunları ve bunların öğrenci tutumları*

- üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Göktaş, Z., & Özmaden, M. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(2), 1321-1336.
- Göktaş, Z., Özmaden, M., & Yetim, A. A. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar (Balıkesir İli uygulaması). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 112-118.
- Gümüşgöl, O., & Göral, M. (2014). Milli eğitim şuraları kapsamında beden eğitimi dersi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 14-29.
- Hoşkilimci, A. (2011). *Kamu ve özel okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların araştırılması (Sarıyer ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Keske, G. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunlar (Gaziantep ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Kul, M. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin sorunları ve performanslarına etkileri (Sakarya ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Nebioğlu, D. (2006). *Beden eğitimi dersi genel esasları ve planlaması denetimi*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Oğul, E. O. (2010). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki açıdan karşılaştığı sorunlar (Balıkesir il örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taymaz, H. (2011). *Devlet ve özel ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması (Antalya il örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- Yaşar, G. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin okulla ilgili sorunları ve stresle başa çıkma tarzlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Ulucan, H., Türkçapar, Ü., Cihan, B. B. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların incelenmesi (Kırşehir ili uygulaması). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 265-277.
- Yıldız, E. (2012). *İlk ve ortaöğretimde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor derslerinde kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunların incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas.
- Yüzüak, E. (2006). *Kütahya'da ilköğretim ve liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.

EXTENDED ABSTRACT

Physical education teachers also encounter many problems related to their work in their professional life. Problems encountered during the execution of physical education courses in particular are creating troubles especially for physical education teachers, however also for school administration and students. This is of course due to the fact that the main person who is responsible for the execution of physical education courses is the physical education teacher. This also indicates that the largest amount of responsibility is on physical education

teachers when it comes to reducing these problems encountered in physical education classes to a minimum. At this point, determining the problems encountered by physical education teachers is primarily prominent in terms of increasing productivity of physical education classes and maintaining a proper learning environment. Because learning about the problems of physical education teachers will guide us on how to solve problems related to physical education classes (Demirhan et al., 2014). This research which has been conducted in this context aims to evaluate the problems encountered by physical education teachers in primary schools and high schools in Turkey with the help of respective literature findings. The research, which was conducted as a literature search, also evaluated previous published academic studies on this subject. It has been understood that many of the studies conducted on this subject were post-graduate theses and there were limited number of authentic articles. Findings of the literature search and suggestions towards existing problems are stated below.

Although problems encountered by physical education teachers in their professional life vary in Turkey, it is also reasonable to suggest that physical education teachers have some professional problems in common. Especially limited resources and fields such as sports facilities, sports halls and sports equipment appear to be among the most prominent problems encountered in studies. In addition to those, in some of the studies it was also understood that physical education teachers were unable to utilize their teaching skills properly due to lacking sports facilities and equipment. In terms of evaluation of course materials of physical education courses, the conclusion which suggests that lack of sports facilities and equipment negatively affects the productivity of physical education courses becomes quite apparent. For that reason, it is necessary to take certain measures in order to improve the lack of sports facilities and equipment in our country, which negatively affects the application of course syllabus in a productive manner. In this context, government supports for all public schools including providing sports materials, taking protective measures for preservation of existing outdoor sports equipment (basketball hoops, football goals, volleyball nets etc.) and increasing the number of sports equipment might be considered useful. In addition to this, sports halls for joint use of several schools if not for all public schools should contribute especially to more productive execution of courses related to team sports. Due to the fact that execution of courses in sports halls will prevent hindering affects of winter seasons on course syllabuses. Based on researches in literature until today, it is understood that low number of weekly course hours is a problem frequently pronounced by physical education teachers. Low number of weekly course hours both decreases the productivity of the course and it also squeezes annual curriculum. National ministry of education can take some measures by increasing weekly course hours.

One of the most prominent problems encountered by physical education teachers is without a doubt the subject of salary. It is also understood that findings in literature until today also supports this conclusion. In the literature search conducted, it is understood that physical education teachers are especially not satisfied with their hourly payments for extra-curricular sports events. Considering the fact that salary affects both job satisfaction and work motivation, it is highly probable that physical education teachers who are not satisfied with their hourly payments will display low performance in both physical education course hours and extra-curricular activities. For that reason, salaries and extra-curricular activity hourly payments of physical education teachers might be increased in order to increase their productivity.

Based on findings of the literature search, it is understood that parents and school administrations are not paying enough attention to physical education courses and in addition,

other branch teachers also consider physical education courses unnecessary. It might be concluded that the underlying reason behind this finding might be the fact that school administration, other branch teachers and parents have a low level of awareness on the benefits of physical education courses. In this context, it might be concluded that in-service trainings will be useful to increase the awareness of school administration and other branch teachers on the importance and purposes of physical education course.

Researches conducted displayed that students did not pay enough attention to physical education courses and the underlying reason behind this conclusion is the fact that students are generally focused on the central placement exam, which they take once graduated from the school. In addition, it was also suggested that pass/fail regulations of physical education courses are relatively easy and this caused the students to show less interest in the course. In this context, granting additional points or granting admission rights to athletically talented students in the central placement exam in order to increase student interest to the course might be taken as preventive measures.

In addition to problems listed above, some of the researches suggested that physical education teachers were having difficulties executing the courses due to high classroom sizes. Due to the fact that most of the courses in the curriculum are theoretical, having high classroom sizes might not negatively affect students success as long as order and discipline is maintained in the classroom. However, due to the fact that most of physical education course content are applied training activities, showing individual interest to each student will be hard for physical education teachers. Negativities such as low number of weekly course hours and insufficient/inadequate course materials also decrease the productivity of physical education courses, especially in crowded classrooms. In this context, it might be concluded that especially increasing the number of weekly course hours and dividing crowded classrooms into groups to increase involvement will be increasing productivity of physical education courses.